

Blauwdruk tuchtrecht seksuele intimidatie in de sport

A. Inleiding

A.I Seksuele intimidatie in de sport

Binnen de sport is sprake van grensoverschrijdend gedrag zoals seksuele intimidatie. De meldingen variëren van o.a. verbale seksuele intimidatie, ongewenste aanrakingen, het versturen van seksueel getinte WhatsApp berichten en voyeurisme tot aanranding, verkrachting en langdurig misbruik. Ongeveer een derde van de meldingen betreft deze laatste drie ernstige vormen van seksueel misbruik.

In de Algemene Vergadering van NOC*NSF (hierna: "AV") van 20 mei 1997 hebben de sportbonden zich reeds gecommitteerd aan de 'Gedragsregels ter preventie van seksuele intimidatie in de sport' (opgenomen als bijlage 1) en een intentieverklaring ondertekend voor het actief voeren van beleid tegen seksuele intimidatie in de sport.

Om adequaat te kunnen optreden in gevallen van seksuele intimidatie en om de omgeving waar dergelijke gevallen zich voordoen zo veilig mogelijk te maken, is het noodzakelijk gebleken te komen tot goede procedures en regelgeving, maar ook tot registratie van veroordeelde plegers van seksuele intimidatie in de sport. Doel van deze registratie is dat de plegers niet bij andere verenigingen en sportbonden of andere takken van sport weer aan de slag kunnen gaan. In de AV van 13 mei 2008 hebben de sportbonden ingestemd met het instellen van een centraal registratiesysteem van plegers van seksuele intimidatie ('zwarte lijst'). Inmiddels is samen met enkele sportbonden een dergelijk registratiesysteem ontwikkeld, waarin veroordeelde plegers vanaf 16 jaar worden geregistreerd, van wie is vastgesteld dat zij zich schuldig hebben gemaakt aan een of meerdere vormen van seksuele intimidatie en strafbare seksuele gedragingen binnen de sport(organisatie). Voor het invoeren van dit registratiesysteem is vanwege de bescherming van persoonsgegevens goedkeuring noodzakelijk van het College Bescherming Persoonsgegevens (hierna "CBP"), thans Autoriteit Persoonsgegevens. Het CBP heeft op 3 juli 2008 een rechtmatigheidsverklaring afgegeven.

A.II Voorwaarden van het CBP (thans 'Autoriteit Persoonsgegevens') voor de invoering van een registratiesysteem in de sport

Het CBP acht de verwerking van persoonsgegevens in het registratiesysteem in de sport alleen rechtmatig als de verwerking behoorlijk en zorgvuldig is. Bij haar beslissing heeft het CBP het 'Protocol registratiesysteem in de sport' betrokken¹ waarin staat opgenomen dat er een door NOC*NSF beschreven en akkoord verklaarde tuchtrechtprocedure binnen de sport wordt gehanteerd, waaraan de klacht over seksuele intimidatie tegen betrokkene ten grondslag ligt. Daarbij dient de sanctionering tot stand te zijn gekomen door het sanctiesysteem seksuele intimidatie in de sport (zie hierna onder B.II, punt 4) dat voor alle sportbonden moet gelden. In het sanctiesysteem dient daarom eenduidig en helder beschreven te staan om welk gedrag het gaat en welke sanctie kan worden opgelegd.

Om deze eenduidigheid te bewerkstelligen is in overleg met sportbonden², mede op basis van de beslissingen ten aanzien van de aanpak van seksuele intimidatie in de AV van 13 mei 2008, de 'Blauwdruk tuchtrecht seksuele intimidatie in de sport' ontwikkeld, waarin staat beschreven welke vereisten en richtlijnen die de sportbonden in acht moeten nemen bij het opstellen van een Tuchtrechtglement seksuele intimidatie (hierna ook "Tuchtrechtglement").

¹ Besluit van het CBP d.d. 3 juli 2008.

² Sinds 2009 wordt de blauwdruk vormgegeven in de Werkgroep Seksuele intimidatie bestaande uit NOC*NSF en een vijftal sportbonden, te weten KNHB, KNLTB, KNGU, KNVB en Nevobo.

A.III Eenduidig Tuchtreglement seksuele intimidatie (Blauwdruk)

Er zijn drie mogelijkheden om ervoor te zorgen dat sportbonden een eenduidig Tuchtreglement seksuele intimidatie hebben die de toets ten behoeve van het registratiesysteem kan doorstaan.

1. Sportbonden maken een eigen Tuchtreglement seksuele intimidatie gebaseerd op de blauwdruk (zie hierna onder B).
2. Sportbonden sluiten zich aan bij het ISR en maken hierdoor gebruik van het Tuchtreglement seksuele intimidatie en de tuchtprocedure van het ISR³, hetgeen de voorkeur heeft van NOC*NSF.
3. Sportbonden nemen het Tuchtreglement seksuele intimidatie van het ISR integraal over, maar sluiten zich niet aan bij het ISR. Indien noodzakelijk zijn aanpassingen van dit reglement mogelijk ten behoeve van de uitvoering van de eigen tuchtcommissie/tuchtprocedure.

Het meest recente tuchtreglement seksuele intimidatie van het ISR kan worden geraadpleegd op de website van het ISR en komt op de website van NOC*NSF (www.nocnsf.nl).

Voor alle genoemde mogelijkheden geldt dat alvorens hiertoe wordt overgegaan een besluit van de Algemene Ledenvergadering van de sportbond noodzakelijk is, evenals veelal een wijziging van de statuten waarin een verwijzing moet komen te staan naar de toepasselijkheid van het Tuchtreglement.

B. Blauwdruk tuchtrecht seksuele intimidatie in de sport

B.1 Procedurele en inhoudelijke eisen

In het Tuchtreglement seksuele intimidatie moeten in ieder geval de navolgende procedurele stappen dan wel inhoudelijke normen worden opgenomen en toegepast:

1. de definitie van seksuele intimidatie (letterlijk);
2. de Gedragsregels voor begeleiders in de sport als opgenomen in Bijlage 1, met een nadere uitwerking in geboden en verboden (kan per sportbond worden ingevuld);
3. de Gedragsregels voor sporters onderling als opgenomen in Bijlage 2;
4. a. de tuchtrechtelijke behandeling van een aangifte seksuele intimidatie door de sportbond (genoemde elementen zijn verplicht, de sportbond is vrij in de formulering en invulling ervan);
b. omgaan met meldingen en aanhangig maken van een zaak;
5. het sanctiesysteem seksuele intimidatie in de sport (onverkort, dit betekent dat alle genoemde sancties moeten worden overgenomen, maar dat ter verduidelijking of aanvulling andere bewoordingen mogelijk zijn);
6. de uitvoering van de meldplicht van sancties aan de beheerder van het registratiesysteem (de sportbond is vrij in de uitwerking ervan).

Ad B.1.1: De definitie van seksuele intimidatie

Er is voor gekozen de definitie seksuele intimidatie uit de Europese Richtlijn (2002/73/EG van 5 oktober 2002) nagenoeg geheel over te nemen. De definitie van seksuele intimidatie moet letterlijk worden overgenomen in het Tuchtreglement, omdat deze definitie het kader vormt voor de invulling (normering) van de Gedragsregels voor begeleiders in de sport (zie Ad 2.).

³ Informatie over aansluiting bij het ISR en de kosten die daarmee zijn gemoeid, zijn te vinden op de website van het ISR www.instituutsporrechtpraak.nl

Artikel - Seksuele intimidatie

1. *Onder seksuele intimidatie wordt verstaan: enige vorm van ongewenst⁴ verbaal, non-verbaal of fysiek gedrag met een seksuele connotatie (duiding) dat als doel of gevolg heeft dat de waardigheid van de persoon wordt aangetast, in het bijzonder wanneer een bedreigende, vijandige, beledigende, vernederende of kwetsende situatie wordt gecreëerd.*
2. *Onder seksuele intimidatie, zoals vermeld in lid 1, zijn mede begrepen de in de artikelen 239 t/m 250 (Titel XIV: Misdrijven tegen de zeden) van het Wetboek van Strafrecht strafbaar gestelde feiten.*

Als aanvulling bij lid 2 kan er nog voor worden gekozen alle misdrijven zoals opgenomen in het Wetboek van Strafrecht verkort op te nemen.

In aanvulling op het voorstaande dient nader geduid te worden dat de seksuele intimidatie betrekking heeft op:

- a. Seksuele intimidatie die heeft plaatsgevonden in relatie tot sportbeoefening binnen het verband van de sportbond, en/of
- b. Seksuele intimidatie die is ondergaan buiten een sportaccommodatie en waarbij degene die de seksuele intimidatie heeft ondergaan ten opzichte van degene die seksuele intimidatie toepast in een (machts)relatie binnen de sport verkeert, en/of
- c. Seksuele intimidatie buiten het verband van de sportbond, waarbij een risico bestaat voor de veiligheid van een of meer leden of aangeslotenen van de sportbond.

Ad B.1.2: De Gedragsregels voor begeleiders in de sport als opgenomen in Bijlage 1, met een nadere uitwerking in geboden en verboden

De Gedragsregels voor begeleiders in de sport moeten worden opgenomen in het Tuchtreglement. Hierbij dienen de volgende verplichte elementen te worden opgenomen:

- a. een definitie van het begrip "begeleider";
- b. een uitwerking van geboden en verboden voor begeleiders.

Ad a.

De definitie van het begrip begeleider⁵:

Een begeleider is degene die een sportbeoefenaar in de ruimste zin van het woord begeleidt en/of voor die begeleiding verantwoordelijk is (waaronder in ieder geval begrepen het trainen, coachen en/of verzorgen) op en rondom de plaats waar de sportbeoefening of de voorbereiding daarop plaatsvindt.

Onder sportbeoefening wordt in deze definitie begrepen zowel de sportactiviteiten zelf als alle activiteiten die een directe relatie met die sportbeoefening hebben.

⁴ De definitie van seksuele intimidatie omvat gedragingen die als ongewenst ervaren kunnen worden. Een ervaring van een persoon is echter moeilijk te objectiveren. Het gaat in dit geval om een ervaring die valt buiten wat algemeen maatschappelijk wordt aanvaard als een normale omgangsnorm, inclusief verbaal, non-verbaal of fysiek gedrag.

⁵ In de werkgroep Seksuele intimidatie is lange tijd gediscussieerd over de reikwijdte van het begrip begeleider. Omdat seksueel misbruik veelal in machtsrelaties (verhouding trainer – pupil/sporter) voorkomt - denk daarbij met name aan de kwetsbare groepen zoals kinderen, jeugd, topsporters en/of gehandicapten - wil de werkgroep een duidelijke verantwoordelijkheid neerleggen bij de begeleider. Daarvoor zijn immers in 1997 'Gedragsregels voor begeleiders in de sport' opgesteld. Het begrip begeleider was echter tot op heden niet eenduidig gedefinieerd. Om te beginnen is ervoor gekozen het begrip begeleider te beperken tot een persoon is die zich bezig houdt met het trainen, coachen en/of verzorgen van sporters. In de toekomst kan de reikwijdte worden vergroot. De werkgroep is van mening dat gestart moet worden met deze definitie, alvorens alles en iedereen onder het begrip begeleider wordt gevat (denk daarbij aan bestuursleden, ouders, wedstrijdbegeleiders, onderhoudsmedewerkers etc.).

Indien een sportbond een ruimere definitie van het begrip begeleider wil hanteren is dat uiteraard mogelijk, met als voorwaarde dat de benoemde groepen in bovenstaande definitie, te weten trainers, coaches en verzorgers, in ieder geval onder de definitie moeten zijn begrepen.

Ad b.

De opsomming van geboden en verboden voor begeleiders is een uitwerking van de Gedragsregels naar concreet gedrag en is opgenomen in bijlage 1. De invulling van de specifieke sportcontext hierbij verschilt per tak van sport en kan derhalve per sportbond anders worden ingevuld. In bijlage 2 zijn gedragsregels tussen sporters onderling opgenomen.

Ad B.1.4a: De tuchtrechtelijke behandeling van een aangifte seksuele intimidatie door de sportbond

Het registratiesysteem verplicht tot een deugdelijke procesgang voor alle partijen. Deze procesgang dient te worden geboden door de sportbond. Voor een deugdelijke procesgang zowel in eerste als in tweede aanleg dienen minimaal de navolgende onderwerpen te zijn opgenomen in het Tuchtreglement van de sportbond:

- begripsbepalingen, waaronder de definitie van begeleider;
- definitie seksuele intimidatie;
- Gedragsregels voor begeleiders in de sport met een uitwerking in ge- en verboden;
- rekening kunnen houden met lagere ontwikkelingsleeftijd (zie hierna i);
- helderheid ten aanzien van ordemaatregelen door het bestuur (zie hierna ii);
- wat men verstaat onder een overtreding en wanneer deze strafbaar is;
- termijnen, de gehele procedure - inclusief eventuele beroepsprocedure - mag met het oog op de redelijkheid en billijkheid niet meer dan vijf maanden in beslag nemen (bij voorkeur sneller);
- meldplicht (zie hierna iii);
- procedure van het doen van een aangifte bij de tuchtcommissie (zie hierna iv);
- communicatie met beklagde omtrent de aangifte;
- beschrijving hoe de aangifte wordt behandeld;
- (indien van toepassing) wijze van vooronderzoek door een onderzoekscommissie (zie hierna v);
- beschrijving van de mondelinge behandeling tijdens een zitting van de tuchtcommissie;
- rol van getuigen en deskundigen tijdens een zitting van de tuchtcommissie;
- mogelijkheid tot ondersteuning van partijen door raadslieden;
- beschrijving op te leggen sancties (zie hierna Ad 4.);
- wijze van uitspraak doen door de tuchtcommissie;
- beroepsmogelijkheid voor zowel de eiser als de gedaagde tegen de uitspraak van de tuchtcommissie;
- tenuitvoerlegging en handhaving van de sanctie(s);
- pro forma/versnelde tuchtrechtelijke procedure voor strafrechtelijk veroordeelden vanwege een seksuele intimidatie zaak in de sport, waarna de veroordeelde direct kan worden opgenomen in het registratiesysteem;
- registratie sanctie in het registratiesysteem conform het Protocol registratiesysteem in de sport;
- samenstelling en wijze van benoemen en ontslaan van de leden van een tuchtcommissie en commissie van beroep, welke commissies onafhankelijk moeten zijn. In deze onafhankelijke commissies dienen deskundigheid op het gebied van de betreffende tak van sport, seksuele intimidatie en rechten te zijn vertegenwoordigd. Tevens dienen deze commissies tijdens de zitting bij voorkeur gemengd (zowel vrouwen als mannen) te zijn samengesteld⁶;

⁶ Binnen de werkgroep is heel bewust gekozen voor een gemengde samenstelling van de tuchtcommissie vanwege het feit dat het slachtoffer en de dader veelal van een andere sekse zijn, waardoor het van belang is dat beide seksen zich vertegenwoordigd voelen in de commissie.

- beschrijving bevoegdheden tuchtcommissie en commissie van beroep (zie hierna vi);
- wijze van vaststelling en wijzigen tuchtreglement.

Sportbonden moeten ook een artikel opnemen in het Tuchtreglement dat het reglement van toepassing blijft en dus een tuchtprocedure alsnog kan worden gestart, als de seksuele intimidatie heeft plaatsgevonden tijdens het lidmaatschap van de aangeklaagde of klager, maar de betreffende persoon inmiddels het lidmaatschap van de sportbond en/of sportvereniging heeft opgezegd.

i) Rekening houden lagere ontwikkelingsleeftijd

De aanklager en/of tuchtcommissie kunnen er bij de beoordeling van de zaak rekening mee houden dat bij de leeftijd van 18 jaar weliswaar sprake is van een volwassene, maar dat sprake kan zijn van een andere - dus ook lagere - ontwikkelingsleeftijd hetgeen een behandeling van de zaak rechtvaardigt als ware sprake van een niet-volwassene.

ii) Helderheid bieden ten aanzien van treffen ordemaatregel

1. Alleen de in dit Tuchtreglement genoemde aanklager, tuchtcommissie en in beroep de commissie van beroep zijn bevoegd aan leden van de sportbond straffen op te leggen.
2. Het bondsbestuur kan, al dan niet op verzoek van de aanklager, een ordemaatregel nemen. Het bondsbestuur ontleent die bevoegdheid aan de statuten of reglementen. Een ordemaatregel van het bondsbestuur is geen tuchtrechtelijke straf maar een bestuurlijke maatregel om de orde en/of de veiligheid van sportbeoefenaren te waarborgen, dan wel te herstellen.
3. Een door een bondsbestuur genomen ordemaatregel sluit niet uit dat voor dezelfde feiten een tuchtrechtelijke veroordeling kan plaatsvinden.
4. Het bestuur kan, doch niet uitsluitend, bijvoorbeeld aan de degene die van seksuele intimidatie wordt verdacht met onmiddellijke ingang een tijdelijke beperking van de bewegingsvrijheid opleggen voor de locatie(s) waar voor de veiligheid zoals herhaling moet worden gevreesd.
5. De ordemaatregel dient noodzakelijk en geschikt te zijn en niet verder te gaan dan voor het doel redelijkerwijs noodzakelijk is. Het doel betreft de orde en, of veiligheid te borgen dan wel te herstellen.
6. De ordemaatregel kan ook door het bondsbestuur worden genomen wanneer nog geen aangifte van seksuele intimidatie is gedaan en/of de aangifte nog niet tot een uitspraak van een commissie heeft geleid.
7. Van een door het bondsbestuur genomen ordemaatregel staat volgens dit Tuchtreglement seksuele intimidatie beroep open bij de tuchtcommissie.
8. De door het bondsbestuur genomen ordemaatregel blijft in stand totdat de tuchtcommissie uitspraak heeft gedaan.
9. Is de aanklager niet bevoegd, de zaak niet ontvankelijk of komt de tuchtcommissie niet tot een uitspraak, dan is het aan het bondsbestuur te beoordelen of de ordemaatregel redelijkerwijs in stand kan blijven.

iii) Meldplicht

Indien de sportbond geen aanklager kent, kan de aanklager vervangen worden door een orgaan van de sportbond met vergelijkbare bevoegdheden, zoals het bestuur van de sportbond. Voor sportbonden die bij het ISR zijn aangesloten is voorzien in een aanklager.

1. Ieder bestuurslid van de sportbond of sportvereniging die kennis krijgt van (een vermoeden van) een overtreding van dit reglement is verplicht dit te melden bij de **aanklager** van de sportbond, tenzij hij/zij zelf de seksuele intimidatie heeft ondergaan en, of een functie als vertrouwenscontactpersoon bij de sportvereniging of als vertrouwens(contact)persoon bij de sportbond bekleedt.
2. Iedere begeleider binnen de sportbond of sportvereniging die kennis krijgt van (een vermoeden van) een overtreding van dit reglement is verplicht dit te melden bij bestuurslid van de sportbond of sportvereniging, tenzij hij/zij zelf de seksuele intimidatie heeft ondergaan en, of een functie als vertrouwenscontactpersoon bij de sportvereniging of als vertrouwens(contact)persoon bij de sportbond bekleedt. Sportbonden brengen verschillende groepen personen onder het begrip begeleider. Het uitgangspunt is om die groepen eronder te brengen die een verantwoordelijke positie innemen binnen de sportbond als begeleider en -dus- in staat moeten zijn om grensoverschrijdend gedrag te signaleren. Welke groepen de Sportbond onder het begrip brengt, is aan de Sportbond. Hiervoor geldt, in beginsel, dat op iedere begeleider een meldplicht rust, tenzij er redenen zijn daarvan af te wijken. In de uitwerking van haar tuchtreglement past de sportbond deze meldplicht op de begeleider toe of legt zij uit waarom zij hier vanaf wijkt.
3. Op ieder lid, met uitzondering van het onder lid 1 en 2 genoemde bestuurslid of begeleider, dat een redelijk vermoeden heeft, dat sprake is van een overtreding van dit reglement, rust een verantwoordelijkheid hiervan melding te doen bij het bestuur van de sportvereniging, tenzij dit in redelijkheid in de gegeven omstandigheden niet van het desbetreffende lid verwacht mag worden.
4. Een melding kan schriftelijk of mondeling worden ingediend bij de aanklager van de sportbond.
5. De melding kan ook anoniem worden gedaan. Tenzij de melding gedaan wordt door een bestuurslid, begeleider of werknemer.

iv) *Procedure van het doen van een aangifte bij de tuchtcommissie stroomlijnen*

O.a. regelen dat de aanklager zelf een zaak kan starten.

v) *Onderzoekscommissie, taken en bevoegdheden - optioneel*

1. De onderzoekscommissie kan op last van, en verantwoordelijkheid van de aanklager een vooronderzoek instellen naar:
 - a. de juistheid van een vermoeden; en
 - b. na aangifte naar de feiten en/of omstandigheden;
 en hoort in verband met het onderzoek partijen, alsmede personen die over het vermoeden of de gestelde feiten en omstandigheden kunnen verklaren.
2. De aanklager benoemt een of meer onderzoekscommissies bestaande uit een en maximaal drie onderzoekers, die het onderzoek verrichten. Zijn meer onderzoekers betrokken, dan zijn beide seksen in de commissie vertegenwoordigd.
3. De onderzoekscommissie heeft tot taak de melding en, of aangifte te onderzoeken op waarheidsgehalte, gegrondheid en verwijtbaarheid.
4. De onderzoekscommissie werkt volgens het onderzoeksprotocol.
5. De onderzoekscommissie wordt in het onderzoek bijgestaan door een juridisch secretaris die van een verhoor een schriftelijk verslag maakt. Het verslag wordt door de gehoorde ondertekend. Weigert de gehoorde het verslag te ondertekenen, dan wordt hiervan in het verslag melding gemaakt met opgave van reden(en).
6. Na de beëindiging van het onderzoek stelt de onderzoekscommissie voor de aanklager een rapport op. De aanklager bepaalt of het rapport aan partijen ter hand wordt gesteld.

7. De onderzoekscommissie betracht in alle stadia van het onderzoek zoveel mogelijk zorgvuldigheid ten aanzien van de bekende feiten en omstandigheden in relatie tot de mededelingen die hierover ten behoeve van het onderzoek aan derden moeten worden gedaan, waarbij telkens die derden niet meer deelgenoot worden gemaakt van feiten en omstandigheden dan op dat moment ten behoeve van het onderzoek noodzakelijk is. De onderzoeker(s) kan/kunnen nadien niet als getuige worden gehoord.
8. De onderzoekscommissie kan in het kader van het onderzoek degene die het vermoeden heeft geuit en, of aangifte heeft gedaan, de betrokkene en diens raadsman, getuigen en/of deskundigen mondeling dan wel schriftelijk horen, alsmede leden van besturen, commissies, andere leden van de sportbond, alsmede andere personen die over de feiten en omstandigheden kunnen verklaren.

vi) *Tuchtcommissie, taken en bevoegdheden*

1. De tuchtcommissie kan de volgende zaken in behandeling nemen:
 - a. op verzoek van een rechtstreeks belanghebbende, dit ter beoordeling van de tuchtcommissie, een door de aanklager geseponeerde zaak;
 - b. op verzoek van een rechtstreeks belanghebbende, dit ter beoordeling van de tuchtcommissie, een afgewezen schikkingsvoorstel;
 - c. een door de aanklager bij de tuchtcommissie aangebrachte zaak;
 - d. een verzoek van degene die aangifte heeft gedaan de zaak te behandelen, indien de aanklager meent dat hij niet bevoegd is de aangifte in behandeling te nemen, of degene die aangifte heeft gedaan niet ontvankelijk heeft verklaard.
2. Tegen het besluit van de tuchtcommissie dat geen sprake is van een rechtstreeks belanghebbende, staat geen verweer of beroep open.

Ad B.1.4b: Omgaan met meldingen en aanhangig maken van een zaak - Aanklager

Indien de sportbond geen aanklager kent, kan de aanklager vervangen worden door een orgaan van de sportbond met vergelijkbare bevoegdheden, zoals het bestuur van de sportbond.

1. De aanklager kan op grond van een - anonieme - melding of signaal, zonder dat aangifte is gedaan, zelf onderzoek verrichten of een onderzoekscommissie het onderzoek doen laten verrichten, waarbij de juistheid van het vermoeden wordt onderzocht.
2. De aanklager kan als er voldoende concrete aanwijzingen bestaan voor seksuele intimidatie en een onveilige situatie bestaat of kan ontstaan, hangende het vooronderzoek, een verzoek bij het bondsbestuur neerleggen tot het opleggen van een ordemaatregel.
3. De aanklager gaat na of andere personen of instanties van de uitkomst van het onderzoek op de hoogte gebracht dienen te worden en informeert deze personen of instanties. De aanklager betracht zoveel mogelijk zorgvuldigheid ten aanzien van de bekende feiten en omstandigheden in relatie tot de mededelingen die hierover aan derden moeten worden gedaan.
4. Een overtreding kan aanhangig worden gemaakt bij de aanklager door een aangifte van een lid van de sportbond dat meent dat er ten opzichte van hem of haar sprake is van seksuele intimidatie.
5. Een anoniem gedane aangifte wordt niet in behandeling genomen, maar wordt behandeld als een anonieme melding.

Wie kunnen zaak onder aandacht aanklager brengen?

Ieder lid kan een zaak onder de aandacht brengen van de aanklager.

Aanklager, taken en bevoegdheden aanklager

1. De aanklager is bevoegd na een melding en, of aangifte zelf onderzoek te verrichten of een onderzoekscommissie het onderzoek te laten verrichten.
2. De aanklager gaat na of andere personen of instanties van de melding en of aangifte op de hoogte gebracht dienen te worden en informeert deze personen of instanties.
3. De aanklager kan hangende het vooronderzoek een verzoek bij het bondsbestuur neerleggen tot het opleggen van een ordemaatregel.
4. De aanklager is bevoegd:
 - a. de betrokkene in staat van beschuldiging te stellen en een schikkingsvoorstel te doen;
 - b. indien de zaak zich niet voor een schikkingsvoorstel leent, dit naar het oordeel van de aanklager, is de aanklager bevoegd aangifte van de overtreding bij de tuchtcommissie te doen. Tegen dit besluit van de aanklager staat geen beroep open;
 - c. de zaak gemotiveerd te seponeren;
 - d. de zaak over te dragen aan het Openbaar Ministerie.
5. De aanklager informeert het bondsbestuur over een in lid 4 genomen besluit, tenzij zwaarwegende redenen - dit ter beoordeling van de aanklager - zich hiertegen verzetten.
6. De aanklager is bevoegd tot het instellen van beroep bij de commissie van beroep, tegen een uitspraak van de tuchtcommissie.
7. De aanklager treedt bij een schriftelijke en/of mondelinge behandeling van een zaak op.

Ad B.1.5: Het sanctiesysteem seksuele intimidatie in de sport

Er is door NOC*NSF vanwege het registratiesysteem een sanctiesysteem seksuele intimidatie in de sport ontwikkeld dat onverkort moet worden opgenomen in het Tuchtreglement. Dit vanuit het principe dat voor gelijke zaken/gedragingen gelijke sancties moeten gelden.

De tuchtcommissie kan naar bevind van zaken (en specifieke omstandigheden) een passende sanctie(periode) opleggen. Hierdoor wordt jurisprudentie opgebouwd waardoor het een actueel en flexibel systeem is en blijft.

Dit sanctiesysteem heeft - naast het uitspreken van een sanctie - tot doel het herstellen van de sociale veiligheid van en rondom een slachtoffer van seksuele intimidatie, alsmede van de omgeving waarin zich een incident met betrekking tot seksuele intimidatie heeft voorgedaan.

Het sanctiesysteem is hierna uitgeschreven.

Artikel - Op te leggen sancties en toelichting

1. *Als sanctie kan worden opgelegd:*
 - a. *een berisping. De berisping houdt een officiële schriftelijke veroordeling in van bepaald met name genoemd gedrag van de betrokkene;*
 - b. *het verbod om deel te nemen aan één of meer activiteiten van de sportorganisatie voor een duur van maximaal drie jaren. Dit verbod om één of meer rechten uit te oefenen, is gericht op het beperken van de bewegingsvrijheid van de betrokkene, geldend voor bijvoorbeeld bepaalde ruimtes, omgang met bepaalde personen, groepen of teams, inzage van bepaalde dossiers, aanwezigheid bij bepaalde wedstrijden, trainingen of vergaderingen, zulks voor de door de tuchtcommissie bepaalde duur;*
 - c. *het verbod om één of meer aan leden van de sportorganisatie toegekende rechten uit te oefenen, zulks voor de door de tuchtcommissie bepaalde duur;*

- d. *het verbod tot het uitoefenen van één of meer functies in de sportorganisatie, zulks voor de door de tuchtcommissie bepaalde duur. Het verbod om bij de sportorganisatie één of meer functies uit te oefenen wordt alleen als sanctie opgelegd, indien de overtreding in de uitoefening van een bepaalde functie is begaan. Bedoelde ontzegging kan op die functie, maar ook op door de tuchtcommissie te bepalen andere functies in de sportorganisatie betrekking hebben;*
- e. *een schorsing, zulks voor de door de tuchtcommissie bepaalde duur. Een schorsing wordt als sanctie opgelegd indien de overtreding zo ernstig is dat niet met een lichtere sanctie kan worden volstaan en een royement een te zware sanctie is. Gedurende de schorsing kan de betrokkene geen functie en lidmaatschapsrechten uitoefenen, noch deelnemen aan activiteiten van de sportorganisatie en blijven de uit het lidmaatschap voortvloeiende verplichtingen onverkort op hem van toepassing. In overleg met de betrokkene kunnen hem tijdelijk bijzondere taken die hij in de ruimste zin van het woord uitvoert ten behoeve van de vereniging worden geweigerd;*
- f. *het royement (ontzetting) als lid van de sportorganisatie. Het royement wordt uitgesproken indien de seksuele intimidatie, waarvan aangifte is gedaan, zo ernstig is dat er sprake is van een in ernstige mate in strijd handelen met de statuten, reglementen of besluiten van de sportorganisatie. Indien de tuchtcommissie het royement uitspreekt, kan de betrokkene van die uitspraak in beroep gaan bij de commissie van beroep. Gedurende de beroepstermijn en hangende het beroep is de betrokkene geschorst. Indien betrokkene een royement is opgelegd, kan de betreffende sportbond niet eerder dan 12 jaar na oplegging van het royement, een eventueel nieuw verzoek tot toelating van de betrokkene tot het lidmaatschap van de sportbond in behandeling nemen. Het is ter beoordeling van de sportbond het verzoek tot toelating te accepteren dan wel te weigeren en daarmee het royement te laten voortduren.*

AdB.1.6: De uitvoering van de meldplicht van sancties aan de beheerder van het registratiesysteem

In het Tuchtreglement dient de meldplicht van alle opgelegde sancties, behalve de berisping, door de tuchtcommissie aan de beheerder van het registratiesysteem te zijn opgenomen.

Voor deze meldplicht geldt voor de registratie veroordeelden een minimum leeftijd van 16 jaar, tenzij sprake is van een strafrechtelijke veroordeling. Dan kunnen ook veroordeelden jonger dan 16 jaar worden opgenomen in het registratiesysteem.

B.II Triagecommissie - optioneel voor sportbonden zonder aanklager

Het heeft de voorkeur dat sportbonden die zelf hun tuchtrechtspraak seksuele intimidatie verzorgen tevens een Triagecommissie of andere vorm van 'filter' voor seksuele intimidatie zaken in het leven roepen. Immers niet elke klacht betreffende seksuele intimidatie hoeft meteen te worden afgehandeld door de tuchtcommissie. Triage is een selectieprocedure waarbij klachten met betrekking tot seksuele intimidatie in de sport in categorieën worden ingedeeld, welke indeling gevolgen heeft voor de wijze van afhandeling van de klacht. Sportbonden zijn vrij in de manier waarop zij die filterfunctie als hiervoor omschreven regelen. Uiteraard kan de klager altijd besluiten de zaak voor te leggen aan de tuchtcommissie. Denk hierbij ook aan het kostenaspect.

Deze triage wordt verricht door een commissie, de triagecommissie, welke bestaat uit 3 deskundige personen. Ook hier dient sprake te zijn van een gemengde samenstelling van de commissie. De triagecommissie heeft geen enkele bemoeienis met het verdere verloop van de klachtenafhandeling nadat zij deze heeft gecategoriseerd.

C. Tot Slot

Auditcommissie seksuele intimidatie

Er is door NOC*NSF een Auditcommissie seksuele intimidatie geïnstalleerd die toetst of een (wijziging in een) Tuchtreglement seksuele intimidatie en de daarin opgenomen procedures voldoen aan de hierboven opgenomen eisen in de *'Blauwdruk tuchtrecht seksuele intimidatie in de sport'*. Tevens gaat deze Auditcommissie na of bij de tuchtrechtelijke behandelingen van seksuele intimidatie het Tuchtreglement en de daarin opgenomen procedures zijn nageleefd. De Auditcommissie seksuele intimidatie is onafhankelijk en extern, dat wil zeggen dat de commissie buiten de sportbonden en NOC*NSF is samengesteld. Er is door de Auditcommissie in overleg met NOC*NSF een Reglement Auditcommissie seksuele intimidatie opgesteld, waarin o.a. de taken en samenstelling worden beschreven. De Auditcommissie rapporteert aan de AV, de sportbonden, het ISR en de beheerder van het registratiesysteem. Na elke twee jaar vindt er een evaluatie plaats van de Auditcommissie.

Databank ISR

Het ISR heeft een databank ingericht waarin alle jurisprudentie van tuchtrechtzaken (anoniem) kunnen worden opgenomen en zaken van het ISR al worden opgenomen, dus ook die van zaken seksuele intimidatie. Niet bij het ISR aangesloten sportbonden kunnen hiervan gebruik maken als zij zich abonneren op de databank.

*Deze **Blauwdruk tuchtrecht seksuele intimidatie in de sport inclusief de Gedragsregels begeleiders in de sport (opgenomen in Bijlage 1)**, is vastgesteld door de Algemene Vergadering van NOC*NSF d.d. 15 november 2011 en gewijzigd d.d. 14 mei en 19 november 2018.*

BIJLAGE 1

Gedragsregels begeleiders in de sport

1. De begeleider moet zorgen voor een omgeving en een sfeer waarbinnen de sporter zich veilig kan voelen.
2. De begeleider onthoudt zich ervan de sporter te bejegenen op een wijze die de sporter in zijn waardigheid aantast.
3. De begeleider dringt niet verder in het privéleven van de sporter door dan nodig is in het kader van de sportbeoefening.
4. De begeleider meldt een affectieve relatie met een sporter direct bij het bestuur. De melding wordt met de grootst mogelijke zorgvuldigheid behandeld. De begeleider komt de afspraken die met het bestuur zijn gemaakt, ten aanzien van de relatie, na.
5. Bij een affectieve relatie is het de taak van de begeleider om ervoor zorg te dragen dat de normen van professionaliteit en onpartijdigheid blijven gehandhaafd.
6. De begeleider onthoudt zich van elke vorm van (machts)misbruik of seksuele intimidatie tegenover de sporter.
7. Seksuele handelingen en seksuele relaties tussen de begeleider en de jeugdige sporter tot zestien jaar zijn onder geen beding geoorloofd en worden beschouwd als seksueel misbruik.
8. De begeleider mag de sporter niet op een zodanige wijze aanraken dat de sporter en/of de begeleider deze aanraking naar redelijke verwachting als seksueel of erotisch van aard zal ervaren, zoals doorgaans het geval zal zijn bij het doelbewust (doen) aanraken van geslachtsdelen, billen en borsten.
9. De begeleider onthoudt zich van (verbale) seksueel getinte intimiteiten via welk communicatiemiddel dan ook.
10. De begeleider zal tijdens training(sstages), wedstrijden en reizen gereserveerd en met respect omgaan met de sporter en met de ruimte waarin de sporter zich bevindt, zoals de kleedkamer of de hotelkamer.
11. De begeleider heeft de plicht - voor zover in zijn vermogen ligt - de sporter te beschermen tegen schade en (machts)misbruik als gevolg van seksuele intimidatie. Daar waar bekend of geregeld is wie de belangen van de (jeugdige) sporter behartigt, is de begeleider verplicht met deze personen of instanties samen te werken, opdat zij hun werk goed kunnen uitoefenen.
12. De begeleider zal de sporter geen (im)materiële vergoedingen geven met de kennelijke bedoeling tegenprestaties te vragen. Ook de begeleider aanvaardt geen financiële beloning of geschenken van de sporter die in onevenredige verhouding tot de gebruikelijke dan wel afgesproken honorering staan.

13. De begeleider zal er actief op toezien dat deze regels worden nageleefd door iedereen die bij de sporter is betrokken. Indien de begeleider gedrag signaleert dat niet in overeenstemming is met deze gedragsregels zal hij de daartoe noodzakelijke actie(s) ondernemen.

14. In die gevallen waarin de gedragsregels niet (direct) voorzien, ligt het binnen de verantwoordelijkheid van de begeleider in de geest hiervan te handelen.

Tot slot: De begeleider dient zich te realiseren dat het begrip afhankelijkheid of het uitoefenen van macht niet alleen betekent het direct kunnen verlenen van gunsten waardoor de betrokken sporter in een voordeligere positie komt te verkeren ten opzichte van andere sporters, maar ook verminderde zelfregie kan betekenen. Onder verminderde zelfregie wordt verstaan het niet althans onvoldoende kunnen maken van eigen keuzes en het onvoldoende kunnen beschikken over eigen kracht om zelf oplossingen te verzinnen voor problemen en een gebrek aan zelfredzaamheid.

*Deze **Gedragsregels begeleiders in de sport** zijn vastgesteld door de Algemene Vergadering van NOC*NSF d.d. 15 november 2011 en aangepast d.d. 14 mei 2018*

BIJLAGE 2

Gedragsregels sporters onderling

1. De sporter draagt bij aan een omgeving en een sfeer waarbinnen andere sporters zich veilig voelen.
2. De sporter bejegent andere sporters met respect en op een wijze, zodat niemand in zijn waardigheid wordt aantast.
3. De sporter onthoudt zich van elke vorm van (machts)misbruik of seksuele intimidatie tegenover andere sporter(s).
4. De sporter mag een andere sporter niet tegen de wil op een zodanige wijze aanraken dat de sporter en/of de begeleider deze aanraking naar redelijke verwachting als seksueel of erotisch van aard zal ervaren, zoals doorgaans het geval zal zijn bij het doelbewust (doen) aanraken van geslachtsdelen, billen en borsten.
5. De sporter zal ook tijdens training(sstages), wedstrijden en reizen met respect omgaan met andere sporters.
6. De sporter zal een andere sporter geen (im)materiële vergoedingen geven met de kennelijke bedoeling seksuele tegenprestaties te verlangen.
7. In die gevallen waarin de gedragsregels niet (direct) voorzien, ligt het binnen de verantwoordelijkheid van de meerderjarige sporter in de geest hiervan te handelen.

*Deze **Gedragsregels sporters onderling** zijn vastgesteld door de Algemene Vergadering van NOC*NSF d.d. 14 mei 2018.*